

PROPOZYCJE NARZĘDZI WYKORZYSTYWANYCH W EDUKACJI REGIONALNEJ

Wprowadzenie

Edukacja regionalna polega na ukierunkowaniu procesu edukacyjnego na poznanie przez uczniów otaczającej ich rzeczywistości, zrozumienie jej, opisanie i prezentację swoich spostrzeżeń. Podstawowym zadaniem edukacji regionalnej jest wzbogacanie treści programowych o nowe elementy wiedzy, które w ostateczności przyczyniają się do poznawania własnego dziedzictwa kulturowego. Szczególny nacisk kładziony jest w tym przypadku na poznawanie historii miejsca najbliższego (Muras, Wrąbel 2007).

Działań związanych z edukacją regionalną jest w Polsce bardzo dużo. Do roku 2004 szkoły i placówki oświatowe upowszechniały głównie informacje o Europie, w związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej. Z momentem przystąpienia naszego kraju do UE, zaczęto z kolei podejmować działania mające na celu promocję regionu i Polski w Europie. Temu celowi służy przede wszystkim edukacja regionalna, która pozwala zachować własną odrębność i tożsamość. Wiedza o regionie jest bowiem podstawą poczucia takiej tożsamości, a także stanowi bazę dla budowania patriotyzmu narodowego (Muras, Wrąbel 2007).

Celem programu edukacji regionalnej w szkołach jest tworzenie scenariuszy zajęć, wprowadzanie nowatorskich metod i form pracy oraz opracowywanie własnych programów ścieżki edukacyjnej, co w ostateczności prowadzi do dostrzegania przez dzieci i młodzież walorów kultury własnego regionu. Program ten obejmuje m.in. tzw. zadania – projekty realizowane na przedmiotach podczas różnych etapów edukacji, głównie w ramach tzw. międzyprzedmiotowej ścieżki edukacyjnej. Partnerami szkół w obszarze realizacji zadań z zakresu edukacji regionalnej są najczęściej: muzea, biura podróży, ośrodki doskonalenia nauczycieli, władze lokalne, uczelnie oraz fundacje.

Placówki muzealne stanowią najczęściej wybranego w tym przypadku przez nauczycieli partnera. Od ponad 10 lat, w muzeach rozwinęło się bowiem tzw. aktywne nauczanie, polegające na proponowaniu dzieciom i młodzieży uczestnictwa w lekcjach muzealnych, podczas których poruszane są treści dotyczące zagadnienia, którym dana placówka się zajmuje (m.in. etnografii, sztuki, archeologii).

Najważniejszymi celami edukacji regionalnej są:

- poszerzenie wiedzy o regionie;
- poszerzenie bazy spostrzeżeniowej i wyobrażeniowej;
- kontakt ze środowiskiem regionalnym;
- ugruntowanie poczucia tożsamości regionalnej (a co za tym idzie narodowej);
- lepsze rozumienie pojęć, dostrzeganie ich w środowisku (np. budowle obronne, jednostki osadnicze miejskie i wiejskie);
- poznanie źródeł historycznych (np. kroniki parafialne, dzieła literackie, pamięć świadków) i kształcenie umiejętności łączenia informacji z różnych źródeł;
- konkretyzowanie wiadomości poprzez odnajdywanie przykładów w okolicy;
- nabycie umiejętności poszukiwania genezy, przyczyn i następstw zjawisk występujących w środowisku;
- kształtowanie umiejętności lokalizowania faktów historycznych w czasie i przestrzeni;
- budzenie zaciekawienia tradycją regionalną (w tym także rodzinną);
- budzenie więzi emocjonalnej z regionem (z historią regionu i z jego mieszkańcami);
- dostrzeganie wartości własnego regionu, budzenie szacunku do regionu;
- budzenie potrzeby poznawania losów (w tym m.in. zajęć) ludzi zamieszkujących region (np. osoby zasłużone, pasjonaci lokalnej tradycji, twórcy ludowi);
- dostrzeganie ciągłości pewnych zjawisk, ich związku z teraźniejszością (np. ciągłość kulturowa);
- rozwijanie umiejętności „czytania krajobrazu” (np. rozumienie związków architektury z historią i warunkami naturalnymi regionu);
- kształcenie umiejętności odnajdywania w krajobrazie elementów „zapomnianych” i próba ich dowartościowania;

- przygotowanie do publicznych wystąpień, prezentacji tematu, skutecznego komunikowania się.

Przedstawione w dalszej części pracy propozycje narzędzi wykorzystywanych w nauczaniu szkolnym dotyczą tzw. projektów edukacyjnych, będących nowoczesną formą kształcenia. Jest to metoda rozwijająca samodzielność uczniów, umiejętność zbierania informacji, ich opracowania i prezentacji. Projekty edukacyjne pomagają także wzbogacać wiedzę uczniów z zakresu różnych dziedzin (wiedza interdyscyplinarna). Ze względu na podział pracy projekty edukacyjne dzielą się na indywidualne i zespołowe. Wyróżniane są ponadto projekty badawcze (gromadzenie, porządkowanie i opracowanie informacji dotyczących jednego zagadnienia) oraz projekty działania lokalnego (szkoła, dzielnica, gmina) (*Regionalizm... 2003*).

Metoda projektów wykształca wiele nowych umiejętności, w tym m.in.: korzystania z różnorodnych źródeł informacji (np. przewodników, dokumentów archiwalnych, map, roczników statystycznych, Internetu, fotografii, rozmów z konkretnymi osobami), podejmowania decyzji, poczucia odpowiedzialności, oceniania i samokontroli, dostrzegania problemów i ich rozwiązywania, organizacji pracy (indywidualnie lub w grupie), wyrażania własnych opinii i dyskusowania, prezentacji (wypowiedź ustna, forma plakatu (posteru), folderu itp.).

W metodzie projektów edukacyjnych wyróżnić należy 7 podstawowych etapów:

1. Wybór zagadnienia – wyłonienie tematu,
2. Określenie celów projektu,
3. Zawarcie kontraktu,
4. Opracowanie programu projektu i harmonogramu działań,
5. Realizacja projektu,
6. Prezentacja projektu,
7. Ocena projektu.

Edukacja regionalna posiada silne związki z turystyką krajoznawczą. Krajoznawstwo jest bowiem definiowane jako ruch dążący do zbierania i popularyzowania wszelkich wiadomości (geograficznych, etnograficznych, historycznych itp.) o kraju lub regionie, m.in. poprzez organizację wycieczek

(Gaworecki1997). W przedstawionych w dalszej części artykułu propozycjach narzędzi służących edukacji regionalnej, pojawiają się zatem elementy turystyki krajoznawczej, mającej istotną funkcję edukacyjną. Dotyczą one m.in. zagadnień związanych z dostrzeganiem walorów i atrakcyjności turystycznej regionu, promowaniem regionu czy też wykształceniem umiejętności prezentacji własnej okolicy (zarówno podczas prezentacji projektu w klasie, jak i w trakcie wycieczki z uczestnictwem uczniów).

Propozycje narzędzi

1. Wystawa fotograficzna – „Album rodzinny”

Rodzaj projektu: projekt indywidualny

Zadanie: zebranie starych fotografii z regionu (w tym głównie rodzinnych) – wystawa

Źródła informacji: rozmowy z mieszkańcami, rodziną

Forma wykonania projektu: prezentacja fotografii w postaci wystawy ogólnoklasowej

Podstawowy cel projektu: poznanie historii regionu poprzez prezentację historii własnej rodziny, dostrzeżenie związków z regionem, rozbudzenie więzi emocjonalnej

2. Kronika miejscowości

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział miejscowości/dzielnic/kwartalów itp.)

Zadanie: zebranie informacji o regionie i spisanie ich w postaci kroniki, wykonanie zdjęć, rysunków itp.

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, dane z Urzędu Miasta/Gminy/Starostwa Powiatowego itp., albumy rodzinne, informacje od mieszkańców regionu, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: kronika z ilustracjami

Podstawowy cel projektu: poznanie najważniejszych wydarzeń z historii regionu

3. Analiza zmian zabudowy miejscowości

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (przydział miejscowości/dzielnic/kwartalów).

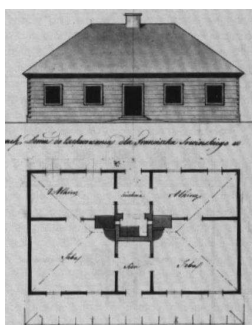
Zadanie: prześledzenie ewolucji zabudowy miejsca

Źródła informacji: literatura dotycząca tematu, zdjęcia (w tym także z albumu rodzinnego), rysunki, dane z Urzędu Miasta/Gminy/Starostwa Powiatowego itp., rozmowy z mieszkańcami, obserwacje własne w terenie

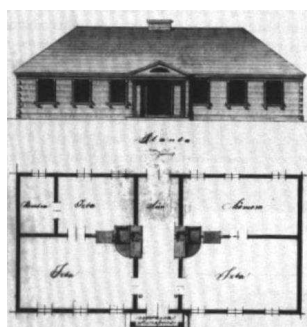
Forma wykonania projektu: praca pisemna z rysunkami (zdjęciami) przedstawiającymi ewolucję zabudowy miejsca oraz krótka prezentacja w klasie

Podstawowy cel projektu: poznanie historii regionu, dostrzeżenie rozwoju miejsca, zmiany funkcji poprzez prześledzenie ewolucji jego zabudowy

Przykład Łodzi:

Dom staromiejski

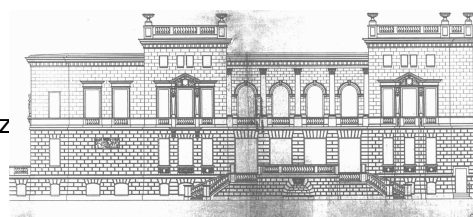
Dom dwufamilijny

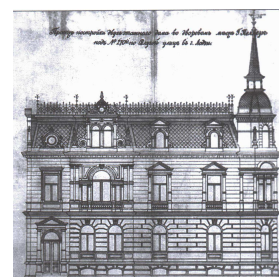
Dom małomiasteczkowy

Kamienica
wielkomiejska

Pałac

Willa

4. Strona internetowa miejscowości.

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział miejscowości/dzielnic/kwartalów itp.)

Zadanie: zebranie najważniejszych informacji dotyczących regionu (m.in. cechy środowiska naturalnego, informacje gospodarcze, walory turystyczne) i ich selekcja w celu wykonania strony internetowej

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, dane z Urzędu Miasta/Gminy/Starostwa Powiatowego itp., informacje od mieszkańców regionu, literatura dotycząca regionu.

Forma wykonania projektu: zebranie informacji wykonanych w grupach i wykonanie strony internetowej

Podstawowy cel projektu: kształcenie umiejętności wykorzystania informacji dotyczących regionu, ich selekcja w celach promocyjnych, prezentacja regionu

5. Opis miejsc w najbliższej okolicy

Rodzaj projektu: projekt indywidualny

Zadanie: zebranie informacji dotyczących miejsca, z którym uczniowie czują związek emocjonalny. Propozycje tematów: „miejsca magiczne”, „miejsca codzienne”, „miejsca zapomniane”, „miejsca rodzinne”, „miejsca symboliczne”

Źródła informacji: własne obserwacje, własne wspomnienia związane z danym miejscem, literatura dotycząca regionu.

Forma wykonania projektu: praca pisemna lub poster – wystawa prac lub konkurs (np. na najciekawsze miejsca magiczne itp.).

Podstawowy cel projektu: próba odnalezienia w regionie miejsc o znaczeniu emocjonalnym, kształtowanie więzi emocjonalnej uczniów z regionem

6. Inwentaryzacja najbliższej okolicy

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział miejscowości/dzielnic/kwartalów itp.).

Zadanie: spis poszczególnych elementów krajobrazu (m.in. krzyże, kapliczki, dwory, pałace, mosty, młyny) i krótka ich charakterystyka. Wykonanie „mapy najbliższej okolicy”

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, dane z Urzędu Miasta/Gminy/Starostwa Powiatowego itp., informacje od mieszkańców regionu, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: praca pisemna w postaci spisu oraz krótka prezentacja w klasie. Wykonanie mapy z naniesionymi poszczególnymi elementami krajobrazu. Uzupełnienie nauczyciela – porównanie specyfiki badanych obszarów

Podstawowy cel projektu: poznanie różnych elementów krajobrazu najbliższej okolicy

7. Charakterystyka gospodarcza regionu

Rodzaj projektu: projekt zespołowy

Zadanie: zebranie i opracowanie danych statystycznych dotyczących gospodarki regionu (rolnictwo, przemysł, turystyka, ochrona środowiska itp.)

Źródła informacji: rocznik statystyczny, mapy, atlas geograficzny, dane z Urzędu Miasta/Gminy/Starostwa Powiatowego itp.

Forma wykonania projektu: praca pisemna oraz prezentacja w klasie

Podstawowy cel projektu: poznanie różnych działów gospodarki regionu, głównych gałęzi i zakładów produkcyjnych

8. Wycieczka z aktywnym udziałem uczniów

Rodzaj projektu: projekt indywidualny (podział miejscowości/obiektów itp.)

Zadanie: przygotowanie krajoznawczego opisu miejscowości/obiektu i jego prezentacja podczas wycieczki klasowej (w formie przewodnictwa lub pilotażu)

Źródła informacji: literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: przewodnictwo lub pilotaż w danej miejscowości/obiekcie.

Podstawowy cel projektu: kształcenie umiejętności prezentacji informacji krajoznawczych w terenie, próba przewodnictwa lub pilotażu turystycznego, umiejętność komunikowania się

9. Analiza różnych typów krajobrazów

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział typów krajobrazów lub miejscowości/gmin/powiatów itp.)

Zadanie: wyszukanie różnych typów krajobrazu regionu

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: prezentacja w klasie, możliwość wykonania mapy

Podstawowy cel projektu: poznanie różnych typów krajobrazu regionu i ich elementów, poznanie historii regionu, nauka czytania krajobrazu

Przykład 1:

- a. Krajobraz historyczny (ważne wydarzenia historyczne, np. miejsca związane z bitwami, Holocaustem, pobytem sławnych ludzi)
- b. Krajobraz zabytkowy (obiekty zabytkowe, np. pałace, dwory, zamki, grodziska itp.)
- c. Krajobraz rolniczy (układy wsi i ich zabudowa, struktura upraw, zajęcia ludności, spichlerze, młyny, kanały itp.)
- d. Krajobraz przemysłowy (typy zakładów przemysłowych, zabudowa dzielnic przemysłowych, rodzaje budynków przemysłowych itp.)
- e. Krajobraz zdewastowany (zanieczyszczone: rzeka, las, łąka, a także zakład przemysłowy, dzielnica przemysłowa itp.)

Przykład 2:

- Zieleń (lasy, zieleń śródpolna, pastwiska, łągi itp.)
- Wody (źródła, strumienie, jeziora, stawy itp.)
- Zabudowa (przysiółki, zagrody, folwarki, młyny itp.)
- Miejsca kultu i pamięci (krzyże, kapliczki, świątynie, pomniki itp.)
- Budowle inżynierskie (zapory wodne, tunele, mosty)

10. Analiza elementów krajobrazu kulturowego

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział typów krajobrazów lub miejscowości/gmin/powiatów itp.)

Zadanie: wyszukanie elementów poszczególnych typów krajobrazu

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: prezentacja w klasie, możliwość wykonania mapy. Uzupełnienie nauczyciela – porównanie różnych typów krajobrazu kulturowego regionu na podstawie wykonanych prac

Podstawowy cel projektu: poznanie elementów krajobrazu kulturowego, uzyskanie obrazu atrakcyjności regionu w odniesieniu do poszczególnych epok historycznych, nauka czytania krajobrazu

Przykład regionu łódzkiego:

- Krajobraz średniowieczny (np. opactwo Cystersów w Sulejowie Podklasztorzu, kościół św. Mikołaja w Żarnowie, kościół Św. Urszuli w Strońsku itp.)
- Krajobraz renesansowy (np. zamek w Pabianicach, pałac Grudzińskich w Poddębicach itp.)
- Krajobraz barokowy (np. pałac Radziwiłłów w Nieborowie, dwór Bartochowskich w Ożarowie, liczne zespoły klasztorne m.in. w Studzienniej-Poświętnem itp.)
- Krajobraz klasycystyczny (np. dwór w Byszewach, kościół pw. Dwunastu Apostołów w Ozorkowie, fabryka L. Geyera w Łodzi, ratusz w Łowiczu itp.)
- Krajobraz XX-wieczny (np. zakłady przemysłowe, osiedla mieszkaniowe, ogródki działkowe itp.)

11. Projektowanie szlaków turystyczne (piesze, rowerowe, wodne, konne)

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział miejscowości/gmin/powiatów itp.).

Zadanie: wyszukanie walorów turystycznych i połączenie ich w szlaki turystyczne. Wykonanie mapy z naniesieniem szlaków

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: prezentacja w klasie, mapa szlaków (ewentualnie folder)

Podstawowy cel projektu: poznanie walorów turystycznych regionu, tworzenie na ich podstawie tras turystycznych

Przykłady:

Szlak turystyczny w Piotrkowie Trybunalskim:

Rynek Starego Miasta – kościół farny św. Jakuba – zespół klasztorny Bernardynów – cerkiew prawosławna – zespół klasztorny Dominikanek – kościół poddominikański Św. Jacka i Doroty – zespół klasztorny popijarski – Zamek Królewski – synagoga

Szlak turystyczny Ziemi Łowickiej:

Domaniewice – Domaniewickie Wzgórza – jeziora Okręt i Rydwan – Chruślin – Bielawy – Walewice – Sobota – Maurzyce – Zduny – Złaków Kościelny – Złaków Borowy – Kiernoż – Sromów – Kompina – Patoki – Bolimów – Nieborów – Arkadia – Łowicz

12. Projektowanie szlaków tematycznych

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział miejscowości/gmin/powiatów itp.)

Zadanie: wyszukanie walorów turystycznych o wspólnej tematyce (np. pałace, zamki, rezerваты przyrody) i połączenie ich w szlaki turystyczne. Wykonanie mapy z naniesieniem szlaków

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: prezentacja w klasie, mapa szlaków (ewentualnie folder)

Podstawowy cel projektu: poznanie tematycznych walorów turystycznych regionu, tworzenie na ich podstawie tras turystycznych

Przykłady:

Szlak Dworów i Pałaców Okolic Łodzi:

Łagiewniki (Pałac J. Heinszla) – Osse – Wola Błędowa – Bratoszewice (Pałac Rzewuskich) – Skoszewy Stare – Byszewy (Dwór Plichtów) – Bedoń – Gieźdów – Kruszów – Wodzierady – Ślądkowice – Wola Grzymkowa – Kały – Dzierżążna – Kębliny – Łagiewniki

Szlak Zamków Ziemi Opoczyńskiej i Piotrkowskiej:

Piotrków Trybunalski (zamek królewski) – Byki (późnorennesansowy dwór obronny) – Wolbórz (zamek biskupów kujawskich) – Inowłódz (ruiny zamku królewskiego) – Drzewica (zamek biskupi) – Opoczno (zamek królewski) – Bąkowa Góra (dwór obronny) – Przedbórz (zamek królewski)

13. „Ślady słynnych osób” – projektowanie biograficznych szlaków turystycznych

Rodzaj projektu: projekt zespołowy (podział miejscowości/gmin/powiatów itp.)

Zadanie: wyszukanie miejsc związanych ze słynnymi osobami i połączenie ich w szlaki turystyczne. Wykonanie mapy z naniesieniem szlaku

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, literatura dotycząca regionu, rozmowy z mieszkańcami

Forma wykonania projektu: prezentacja w klasie, mapa szlaków (ewentualnie folder)

Podstawowy cel projektu: poznanie historii regionu, miejsc związanych ze słynnymi osobami, zrozumienie znaczenia historii regionu w historii narodowej

Przykłady z regionu łódzkiego:

Napoleon Bonaparte: Krośniewice, Walewice

Józef Chęłmoński: Łowicz, Boczek

Jerzy Dunin-Borkowski: Krośniewice

Władysław Grabski: Oszkowice, Borów

Maria Konopnicka: Bronów, Klementów

Władysław Stanisław Reymont: Małków, Chwałupia Wielka

Maria Walewska: Kiernoż, Walewice

Artur Rubinstein: Łódź

Artur Zawisza Czarny: Sobota

Andrzej Frycz-Modrzewski: Wolbórz

mjr Henryk Dobrzański (Hubal): Anielin, Studzienna-Poświętne

14. „Zapomniane walory turystyczne” – odkrywanie dziedzictwa kulturowego regionu

Rodzaj projektu: projekt indywidualny

Zadanie: wyszukanie zdewastowanego obiektu (np. stary młyn, wiatrak, most, chałupa, kapliczka) i przygotowanie propozycji jego ochrony, wykorzystania go jako waloru turystycznego

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, literatura dotycząca regionu, rozmowy z mieszkańcami

Forma wykonania projektu: prezentacja w klasie, poster, konkurs prac

Podstawowy cel projektu: dostrzeżenie „zapomnianych”, zdewastowanych obiektów w regionie i próba potraktowania ich jako waloru turystycznego, kształtowanie pomysłowości uczniów

15. Plener fotograficzny lub malarski

Rodzaj projektu: projekt zbiorowy

Zadanie: wykonanie fotografii/obrazów przedstawiających miejsca charakterystyczne dla regionu (wspólny wyjazd klasy)

Źródła informacji: literatura dotycząca regionu, własne obserwacje

Forma wykonania projektu: fotografie/obrazy (możliwe także inne techniki plastyczne/artystyczne) – wystawa prac lub konkurs

Podstawowy cel projektu: nauka czytania krajobrazu, znajdowania ciekawych miejsc (kadrów), prezentacja regionu w sposób artystyczny

16. Tworzenie Szkolnej Izby Regionalnej

Rodzaj projektu: projekt zespołowy

Zadanie: wyszukanie starych przedmiotów związanych z regionem (np. fotografie, obrazy, elementy stroju, narzędzia rolnicze, gospodarskie) i stworzenie szkolnej izby regionalnej (ekspozycji)

Źródła informacji: obserwacje własne w terenie, rozmowy z mieszkańcami (w tym z własną rodziną)

Forma wykonania projektu: zgromadzenie i opis eksponatów w klasie, opracowanie ekspozycji – szkolnej izby regionalnej

Podstawowy cel projektu: poznanie historii i tradycji regionu, wykonanie ekspozycji muzealnej

17. Poznanie i tworzenie legend

Rodzaj projektu: projekt indywidualny o zasięgu lokalnym

Zadanie: zebranie legend dotyczących regionu oraz tworzenie własnych legend

Źródła informacji: obserwacje własne, literatura dotycząca regionu, rozmowy z mieszkańcami

Forma wykonania projektu: spisanie legend, prezentacja w klasie, wystawa lub konkurs

Podstawowy cel projektu: zapoznanie się z legendarnymi wydarzeniami w regionie, umiejętność wykorzystania informacji o regionie do tworzenia własnych legend

18. Poznanie dawnych rzemiosł

Rodzaj projektu: projekt zbiorowy (podział miejscowości/gmin/powiatów itp.)

Zadanie: odnalezienie osób zajmujących się rzadkimi rzemiosłami, wizyta w zakładzie pracy

Źródła informacji: własne obserwacje, literatura dotycząca regionu, rozmowy z mieszkańcami

Forma wykonania projektu: poster z ilustracjami (fotografie, schematy, rysunki) – wystawa lub konkurs prac

Podstawowy cel projektu: poznanie dawnych rzemiosł charakterystycznych dla regionu i ich specyfiki

19. Tworzenie kalendarza obrzędowego

Rodzaj projektu: projekt zbiorowy (podział miejscowości/dzielnic/kwartalów itp.)

Zadanie: zebranie informacji dotyczących nadal kultywowanych w regionie świąt i towarzyszącej im obrzędowości

Źródła informacji: rozmowy z mieszkańcami, własne obserwacje, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: praca pisemna z ilustracjami (fotografie, rysunki). Uzupełnienie nauczyciela – podsumowanie spostrzeżeń, stworzenie kalendarza obrzędowego regionu

Podstawowy cel projektu: poznanie tradycji kultywowanych w regionie

20. Poznanie tradycji kulinarnych regionu

Rodzaj projektu: projekt zbiorowy (podział miejscowości/dzielnic/kwartalów itp.)

Zadanie: zebranie informacji dotyczących nadal kultywowanych w regionie tradycji kulinarnych (potrawy regionalne), stworzenie księgi potraw regionalnych

Źródła informacji: rozmowy z mieszkańcami, własne obserwacje, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: poster lub prezentacja w klasie połączona z pokazem przykładowych potraw regionalnych (degustacja)

Podstawowy cel projektu: poznanie tradycji kulinarnych nadal kultywowanych w regionie

21. tworzenie słowniczka gwary regionu

Rodzaj projektu: projekt indywidualny

Zadanie: zebranie nadal stosowanych wyrażeń gwarowych

Źródła informacji: rozmowy z mieszkańcami, własne obserwacje, literatura dotycząca regionu

Forma wykonania projektu: poster lub praca pisemna – słowniczek gwary

Podstawowy cel projektu: poznanie tradycji językowych kultywowanych w regionie.

22. Inne

Lekcje o tematyce regionalnej w placówkach muzealnych. Możliwe są także:

- spotkania z twórcami ludowymi, a także osobami zajmującymi się dawnym rzemiosłem (np. zdun, rymarz, bednarz, kowal, ludwisarz, garncarz),
- warsztaty (np. z zakresu sztuki ludowej – wycinankarstwo, plastyka obrzędowa, garncarstwo, plecionkarstwo, tkactwo),
- wizyty w Gminnych Ośrodkach Kultury, stadninach koni lub innych ośrodkach hodowli zwierząt,
- uczestnictwo w imprezach kulturalnych danego obszaru.

Po zajęciach zadaniem uczniów jest przedstawienie poruszanych tematów w sposób ustalony przez nauczyciela (np. prezentacja, praca pisemna, praca plastyczna).

Podsumowanie

Celem edukacji regionalnej w procesie dydaktyczno-wychowawczym jest kształtowanie poczucia własnej tożsamości ucznia, jako podstawy zaangażowania się w funkcjonowanie we własnym środowisku, a także autentycznego otwarcia się na inne społeczności i kultury (*O edukacji regionalnej... 2000*). Edukacja regionalna wprowadza w „prawdziwy” świat – pełen przeżyć, emocji, piękna, a czasami nawet i „brzydoty”. Przewodnikiem dzieci i młodzieży jest w tym przypadku nauczyciel, a także inni członkowie społeczności lokalnej i regionalnej.

Edukacja regionalna daje szansę kształcenia całościowego, holistycznego myślenia, korzystania z doświadczeń, przewidywania konsekwencji. Pozwala nabywać - poprzez uczestnictwo i możliwość dostrzegania związków - wiedzę o świecie oraz swojej w nim roli. Edukacja regionalna ma wymiar wychowawczy nie tylko w odniesieniu do ucznia - jest płaszczyzną integracji i przemiany świadomości także w odniesieniu do dorosłych - nauczycieli. Świadome i przemyślane próby wykorzystania przedstawionych narzędzi edukacji regionalnej, pozwolą nawiązać współpracę, przebudować warsztat pracy, a także przewartościować dotychczasowe podejście do edukacji.

Literatura:

Gaworecki W.W., 1997, *Turystyka*, PWE, Warszawa.

Materiały z I Warsztatów dydaktyczne „Edukacja regionalna w województwie łódzkim”, WSTH w Łodzi, Łódź 2005.

Łódź i okolice – konspekty i scenariusze lekcji edukacji regionalnej, red. Fiszbak J., wyd. „Literatura”, Łódź 2002

Muras B., Wrąbel B., 2007, *Diagnoza kondycji edukacji regionalnej w łódzkich szkołach na podstawie badań pilotażowych*, w: *Łódź – nasza mała ojczyzna (promocja Łodzi poprzez edukację regionalną, czyli diagnoza, problem i rozwiązania)*, wyd. ŁCDNiKP, Łódź.

O edukacji regionalnej - dziedzictwie kulturowym w regionie, red. E. Repsch, Biblioteczka Reformy, Zeszyt 24, MEN, Warszawa, sierpień 2000.

Regionalizm w zreformowanej szkole, Łódź i Ziemia Łódzka, Materiały pomocnicze nauczycieli edukacji regionalnej, red. A. Popławska, zeszyt metodyczny nr 1, ŁCDNiKP, Łódź 2003.

Wykorzystanie metody projektów w kształceniu geograficznym i regionalnym, zeszyt metodyczny nr 2, ŁCDN i KP, Łódź 2003